

Nr 154

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av samarbetsöverenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige; given Stockholms slott den 30 mars 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen måtte godkänna den i Helsingfors den 23 mars 1962 undertecknade samarbetsöverenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (Helsingforsavtalet). Överenskommelsen behandlar de skilda områden inom samhällslivet, på vilka nordiskt samarbete förekommer. Den innebär att de nordiska staterna åtager sig att ytterligare utveckla detta samarbete.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 mars 1962.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga om *godkännande av samarbetsöverenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige* samt anför därvid följande.

Vid möte i Hangö den 11 och den 12 november 1961 mellan de nordiska statsministrarna och Nordiska rådets presidium nåddes enighet om att vid rådets påföljande session i Helsingfors år 1962 taga upp frågan om en allmän nordisk samarbetsöverenskommelse. På hemställan av presidiet förklarade statsministrarna, att de med utgångspunkt från ett av Nordiska rådets sekretariat utarbetat konventionsutkast skulle låta i kontakt med sekretariatet utarbeta ett preliminärt förslag till överenskommelse, som kunde föreläggas rådet vid denna session. Vidare kom statsministrarna överens om att experter i varje land skulle gå igenom konventionsutkastet och att man från svensk sida skulle bjuda in till ett nordiskt expertmöte i Stockholm i början av december 1961 med uppgift att påbörja utarbetandet av ett sådant preliminärt förslag.

Med anledning härav uppdrogs i Sverige åt experter från justitie-, utrikes-, social-, kommunikations-, finans-, ecklesiastik-, handels- och inrikesdepartementen att närmare utreda hithörande spörsmål.

Den sålunda tillsatta expertgruppen, som under sitt arbete samrått jämväl med företrädare för jordbruksdepartementet samt upprätthållit kontakt med Nordiska rådets svenska sekretariat, företog till en början en preliminär översyn av det utkast till överenskommelse, som lagts fram av Nordiska rådets sekretariat.

På svensk inbjudan hölls ett första möte i Stockholm den 15 december 1961 med experter från samtliga fem nordiska länder. Dessa experter har därefter hållit ytterligare möten i Helsingfors den 9 januari och i Köpenhamn den 24 januari 1962. Nordiska rådets sekretariat har vid dessa möten beretts tillfälle att framföra sina synpunkter. Vid sistnämnda möte enades de fem ländernas experter om ett förslag till överenskommelse att underställas respektive regeringar.

Sedan regeringarna i de nordiska staterna funnit förslaget väl ägnat att

läggas till grund för en blivande nordisk samarbetsöverenskommelse, beslöt regeringarna att var för sig inhämta Nordiska rådets yttrande över förslaget.¹

Vid överläggningar under Nordiska rådets tionde session i Helsingfors mellan rådets presidium och särskilt utsedda medlemmar av rådet, å ena, samt företrädare för de nordiska ländernas regeringar, å andra sidan, förelåg enighet om att samarbetsöverenskommelsen om möjligt borde undertecknas omedelbart efter det att rådet fattat beslut i ärendet.

Den 23 mars 1962 rekommenderade Nordiska rådet, på förslag av dess ekonomiska utskott, regeringarna att ingå en överenskommelse om nordiskt samarbete i enlighet med regeringarnas förslag, dock med vissa närmare angivna ändringar. Bortsett från vissa jämkningar av rent redaktionell karaktär föreslogs sålunda en bestämmelse av innehåll att regeringarna borde höra Nordiska rådet i samarbetsfrågor av principiell betydelse, därest detta icke av tidsskäl är ogörligt.

Samarbetsöverenskommelsen, som skall ratificeras, undertecknades den 23 mars 1962 i Helsingfors, därvid de av Nordiska rådet föreslagna ändringarna godtogs.

Departementschefen

På många områden inom samhällslivet pågår ett omfattande nordiskt samarbete. Resultaten av detta samarbete har endast i begränsad omfattning tagit sig uttryck i mellanstatliga avtal. I de allra flesta fall har de resultat som nåtts genomförts genom interna åtgärder inom de nordiska staterna var för sig. När det inom Nordiska rådet väcktes förslag om ingåendet av en allmän nordisk samarbetsöverenskommelse, grundades detta icke i första hand på en önskan att få till stånd en ändring i de hävdvunna samarbetsformerna. Främst torde förslaget ha dikterats av önskemålet att, oavsett hur de europeiska integrationssträvandena kommer att beröra de nordiska staterna, så vitt möjligt befästa de redan uppnådda resultaten och att skapa garantier för ett fortsatt nordiskt samarbete utan att de enskilda staternas blivande uppgörelser på det allmänuropeiska planet härigenom kommer att försvåras.

Den överenskommelse, som undertecknats i Helsingfors, behandlar i stora drag de skilda områden inom samhällslivet, på vilka nordiskt samarbete redan förekommer. Samtidigt innebär förslaget att de nordiska staterna åtager sig att ytterligare utveckla detta samarbete. I motsats till vad som är brukligt i flertalet internationella traktater innehåller förslaget icke många formellt bindande utfästelser. Förslaget har närmast fått karaktären av ett uttryck för de fem staternas vilja till nordisk sammanhållning och till att fortsätta och föra vidare det nordiska samarbetet på samhällslivets olika områden. De många osäkerhetsmoment, som är förknippade med de nordiska staternas framtida ställning i förhållande till den europeisk-ekonomiska gemen-

¹ Detta förslag är — bortsett från jämkningar i rubriken, art. 13, 35 och 36 samt slutfrasen — likalydande med den vid propositionen fogade överenskommelsen.

1† *Bihang till riksdagens protokoll 1962. 1 saml. Nr 154*

skapen, torde i dagens läge göra det omöjligt med bindande utfästelser i någon större omfattning. Vid överenskommelsens utarbetande har naturligtvis hänsyn tagits till den olika utrikes- och försvarspolitiska orienteringen, som drar upp bestämda gränser för samarbetet.

Vad beträffar formerna för det fortsatta nordiska samarbetet har tanken icke varit att i detta hänseende företaga någon ändring. I överenskommelsen har därför endast angivits de olika samarbetsformer som hittills tillämpats samt fastslagits att de alltjämt skall följas utan att någon förskjutning dem emellan till förmån för den ena eller andra formen skall äga rum.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att godkänna samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige, vilken i svensk text torde få fogas till detta protokoll.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Margit Hirén

Bilaga

**Samarbetsöverenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge
och Sverige**

Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar,
vilka vilja ytterligare främja den nära gemenskap, som i fråga om kultur
samt om rätts- och samhällsuppfattning råder mellan de nordiska folken,
och ytterligare utveckla samarbetet mellan de nordiska länderna;

vilka eftersträva enhetliga regler i de nordiska länderna i så många av-
seenden som möjligt;

vilka vilja på alla områden, där förutsättningar därför finnas, åstadkom-
ma en ändamålsenlig arbetsfördelning mellan länderna;

vilka vilja fortsätta det för länderna betydelsefulla samarbetet inom Nor-
diska rådet och övriga samsamarbetsorgan;

ha enats om följande bestämmelser.

Inledande bestämmelse

Artikel 1

De fördragsslutande parterna skola eftersträva att bevara och ytterligare
utveckla samarbetet mellan länderna på det rättsliga, kulturella, sociala
och ekonomiska området, ävensom i fråga om samfärdseln.

Rättsligt samarbete

Artikel 2

De fördragsslutande parterna skola fortsätta arbetet att ernå största möj-
liga rättsliga likställighet mellan medborgare i nordiskt land, som vistas i
annat nordiskt land än det egna, och vistelselandets medborgare.

Artikel 3

De fördragsslutande parterna skola söka underlätta för medborgare i ett
nordiskt land att förvärva medborgarskap i annat nordiskt land.

Artikel 4

De fördragsslutande parterna skola fortsätta lagsamarbetet i syfte att
uppnå största möjliga överensstämmelse på privaträttens område.

Artikel 5

De fördragsslutande parterna böra eftersträva enhetliga bestämmelser
om brott och brottspåföljder.

Beträffande brott, som begåtts i ett nordiskt land, bör utredning och lag-
föring i största möjliga utsträckning kunna ske även i annat nordiskt land.

Artikel 6

De fördragsslutande parterna skola eftersträva inbördes samordning av
annan lagstiftning än som nu sagts på sådana områden, där detta ter sig
ändamålsenligt.

Artikel 7

Varje fördragsslutande part bör verka för genomförandet av sådana regler, att beslut av domstol eller annan myndighet i annat nordiskt land kan verkställas jämväl inom partens område.

Kulturellt samarbete**Artikel 8**

I vart och ett av de nordiska länderna skall undervisningen och utbildningen i skolorna i lämplig omfattning innefatta undervisning i övriga nordiska länders språk samt rörande deras kultur och allmänna samhällsförhållanden.

Artikel 9

Varje fördragsslutande part bör bibehålla och vidga möjligheten för studerande, hemmahörande i annat nordiskt land, att idka studier och avlägga examen vid sina utbildningsanstalter. I största möjliga utsträckning bör därvid även i något nordiskt land avlagd delexamen få räknas till godo för slutexamen i annat nordiskt land.

Ekonomiskt stöd från hemlandet bör kunna utgå, oavsett till vilket land studierna förläggas.

Artikel 10

De fördragsslutande parterna böra samordna sådan av det allmänna ordnad utbildning, som syftar till att giva behörighet för viss yrkesutövning.

Sådan utbildning bör såvitt möjligt giva samma behörighet i alla de nordiska länderna. Krav må dock uppställas på sådan tilläggsutbildning, som kan erfordras av hänsyn till nationella förhållanden.

Artikel 11

På de områden där ett samarbete är ändamålsenligt bör utbyggnaden av utbildningsanstalter samordnas genom fortlöpande samverkan beträffande utbyggnadsplaneringen och dess genomförande.

Artikel 12

Samarbete på forskningens område bör vara så inriktat att tillgängliga forskningsanslag och övriga resurser samordnas och utnyttjas på bästa möjliga sätt, bland annat genom att gemensamma institutioner upprättas.

Artikel 13

I syfte att stödja och stärka den kulturella utvecklingen skola de fördragsslutande parterna främja det fria nordiska folkbildningsarbetet och utbytet inom litteratur, konst, musik, teater, film och övriga kulturområden, varvid böra tillvaratagas bland annat de möjligheter som radio och television erbjuda.

Socialt samarbete**Artikel 14**

De fördragsslutande parterna skola eftersträva att bevara och ytterligare utveckla den gemensamma nordiska arbetsmarknaden efter de riktlinjer, som uppdragits genom tidigare överenskommelser. Arbetsförmedling och

yrkesvägledning skola samordnas. Utbytet av praktikanter skall vara fritt
Likformighet beträffande nationella regler rörande arbetarskydd och liknande frågor bör eftersträvas.

Artikel 15

De fördragsslutande parterna skola verka för att medborgare i ett nordiskt land vid vistelse i annat nordiskt land skall i största möjliga utsträckning komma i åtnjutande av de sociala förmåner, som må utgå i vistelselandet till dess egna medborgare.

Artikel 16

De fördragsslutande parterna skola ytterligare utveckla samarbetet beträffande hälso- och sjukvård, nykterhetsvård samt vård av barn och ungdom.

Artikel 17

Varje fördragsslutande part skall verka för att medicinsk, teknisk eller annan liknande säkerhetskontroll utföres på sådant sätt att attest eller intyg om kontrollen kan godtagas i övriga nordiska länder.

Ekonomiskt samarbete

Artikel 18

De fördragsslutande parterna skola, i avsikt att främja det nordiska ekonomiska samarbetet på olika områden, samråda i fråga om den ekonomiska politiken. Därvid bör uppmärksamhet ägnas möjligheterna att samordna åtgärder, som vidtagas i konjunkturutjämnande syfte.

Artikel 19

De fördragsslutande parterna avse att så långt det är möjligt främja produktions- och investerings-samarbete mellan sina länder och att härvid söka lägga förhållandena till rätta för direkt samarbete mellan företag i två eller flera av de nordiska länderna. De fördragsslutande parterna böra som ett led i ett vidare internationellt samarbete eftersträva att uppnå en ändamålsenlig arbetsfördelning mellan länderna i fråga om produktion och investeringar.

Artikel 20

De fördragsslutande parterna skola verka för största möjliga frihet för kapitalrörelser mellan de nordiska länderna. Beträffande andra betalnings- och valutafrågor av samfällt intresse skola gemensamma lösningar eftersträvas.

Artikel 21

De fördragsslutande parterna skola eftersträva att befästa det samarbete, som tidigare inletts i syfte att undanröja hinder för handeln mellan de nordiska länderna, samt att så långt möjligt ytterligare stärka och utveckla detta samarbete.

Artikel 22

De fördragsslutande parterna skola i internationella handelspolitiska frågor såväl var för sig som gemensamt söka främja nordiska intressen och i detta syfte rådgöra med varandra.

Artikel 23

De fördragsslutande parterna skola verka för samordning av de tulltekniska och tulladministrativa bestämmelserna samt för sådana förenklingar i tullhänseende som äro ägnade att underlätta samfärdseln mellan länderna.

Artikel 24

Bestämmelserna för den nordiska gränshandeln skola utformas på sådant sätt, att gränstrakternas invånare åsamkas minsta möjliga olägenheter.

Artikel 25

När behov och förutsättningar föreligga för gemensam ekonomisk utbyggnad av sådana områden inom två eller flera fördragsslutande parters territorier som gränsa till varandra, skola dessa parter tillsammans söka främja en sådan utbyggnad.

Samarbete på samfärdselns område**Artikel 26**

De fördragsslutande parterna skola eftersträva att befästa det samarbete som tidigare inletts på samfärdselns område samt söka utveckla detta samarbete i syfte att underlätta förbindelserna och varuutbytet mellan länderna och erhålla en ändamålsenlig lösning av de problem, som må förefinnas på detta område.

Artikel 27

Byggandet av samfärdselled, som berör två eller flera fördragsslutande parters områden, skall ske i samråd mellan de berörda parterna.

Artikel 28

De fördragsslutande parterna skola söka bevara och ytterligare utveckla det samarbete som lett till att deras territorier utgöra ett passkontrollområde. Kontrollen av resande, som passera gräns mellan nordiska länder, skall även i övrigt förenklas och samordnas.

Artikel 29

De fördragsslutande parterna skola samordna arbetet för ökad trafiksäkerhet.

Samarbete i övrigt**Artikel 30**

De fördragsslutande parterna böra i de fall detta är möjligt och lämpligt rådgöra med varandra i frågor av gemensamt intresse, som behandlas i internationella organisationer och vid internationella konferenser.

Artikel 31

Befattningshavare, som tillhör en fördragsslutande parts utrikestjänst och tjänstgör utanför de nordiska länderna, skall i den mån det är förenligt med hans tjänsteåligganden samt hinder icke möter från tjänstgörings-

landets sida bistå jämväl medborgare i annat nordiskt land, därest detta saknar representation på den ifrågavarande orten.

Artikel 32

De fördragsslutande parterna böra, närhelst det befinnes möjligt och ändamålsenligt, samordna sin verksamhet för bistånd till och samarbete med utvecklingsländerna.

Artikel 33

Åtgärder i syfte att sprida ökad kännedom om de nordiska länderna och det nordiska samarbetet böra vidtagas i nära samverkan mellan de fördragsslutande parterna och deras organ för utlandsupplysning. Där så befinnes lämpligt kunna samfällda framträdanden komma i fråga.

Artikel 34

De fördragsslutande parterna skola verka för att olika grenar av den offentliga statistiken samordnas.

Formerna för nordiskt samarbete

Artikel 35

För att uppnå de syften, som angivas i denna överenskommelse, böra de fördragsslutande parterna fortlöpande samråda och vid behov vidtaga samordnande åtgärder.

Detta samarbete skall liksom hittills äga rum på ministermöten, inom ramen för Nordiska rådet och dess organ enligt de riktlinjer som äro uppdragna i stadgan för rådet, inom särskilda samsarbetsorgan eller mellan vederbörande myndigheter.

Artikel 36

Nordiska rådet bör beredas tillfälle att yttra sig om nordiska samsarbetsfrågor av principiell bärvidd, då detta av tidsskäl icke är ogörligt.

Artikel 37

Bestämmelse som tillkommit efter samarbete mellan två eller flera fördragsslutande parter må ej av part ändras, med mindre övriga parter där- om underrättats. Underrättelse erfordras dock icke i brådskande fall eller då fråga är om bestämmelse av mindre betydelse.

Artikel 38

Myndigheter i de nordiska länderna äga skriftväxla direkt med varandra i andra ärenden än sådana som till följd av sin natur eller av annat skäl böra handläggas genom förmedling av utrikesförvaltningen.

Slutstadganden

Artikel 39

Denna överenskommelse skall ratificeras och ratifikationshandlingarna skola snarast möjligt deponeras i ministeriet för utrikesärendena i Finland.

Överenskommelsen träder i kraft första dagen i den månad, som infaller närmast efter den dag då samtliga parters ratifikationshandlingar deponerats.

Artikel 40

Önskar någon av de fördragsslutande parterna uppsäga överenskommelsen skall skriftligt meddelande härom tillställas den finska regeringen, som har att omedelbart underrätta övriga fördragsslutande parter härom och om dagen då meddelandet mottogs.

Uppsägningen gäller endast det land, som verkställt densamma, och äger giltighet från och med första dagen i den månad som inträffar sex månader från det den finska regeringen mottagit meddelande om uppsägningen.

Överenskommelsen skall vara deponerad i ministeriet för utrikesärendena i Finland och bestyrkta avskrifter skola av det finska ministeriet tillställas var och en av de fördragsslutande parterna.

Till bekräftelse härav hava undertecknade befullmäktigade ombud undertecknat denna överenskommelse.

Som skedde i Helsingfors i ett exemplar på danska, finska, isländska, norska och svenska språken vilka samtliga texter äga lika vitsord, den tjugutredje mars nittonhundrasextiotvå.